

SLOVENSKI

Izdaja časopisno-založniško podjetje SZDL "Naša tiska" - Direktor: Rudi Janžuba - Odgovorni urednik: Sergej Vošnjak - Tiska tiskarna "Slov. poročevalca" - Uredništvo: Ljubljana, Tomšičeva ulica 5, telefon 23-522 do 23-526 - Uprava: Ljubljana, Tomšičeva ulica 5/II, telefon 23-522 do 23-526 - Oglasni oddelki: Ljubljana, Kardejeva ulica 6, telefon 21-896, za ljubljanske naročnike 20-463, za zunanje 21-832 - Poštni predal 23 - Tekoči račun Narodne banke 601-TA-163 - Mesna naročnina 200 din

Poročevalac

DRUGA IZDAJA

Peti dan obiska v Indiji

Sorodnost stališč do miroljubnega sožitja med narodi

Predsednik Tito je sinoči priredil v palači Hayderabad House slavnostni banket na čast predsedniku republike Indije — Med banketom sta predsednik Tito in predsednik Prasad izmenjala zdravici

New Delhi, 20. dec. (Tanjug). Predsednik FLRJ Josip Broz Tito je priredil drevi v palači Hayderabad House slavnostni banket na čast predsedniku Indijske republike Prasada.

Na večerji, ki je potekala v prijetnem in prijateljskem ozračju, je predsednik Josip Broz-Tito pozdravil predsednika Indijske unije Prasada in druge svoje indijske goste z naslednjimi besedami:

Zdravica predsednika Tita
»Gospod predsednik, gospe in gospodje! Dovolite mi, da vas najprej pozdravim in izrazim zadovoljstvo, ker se nam je ponudila priložnost, da vam lahko izkažemo gostoljubje med tem nepozabnim bivanjem v vaši državi. Jaz in moji sodelavci smo globoko ganjeni nad toplim in pristranim sprejemom, ki ga uživamo na slehernem koraku v vaši sredini. To pozornost in pristranost si razlagamo kot izraz prijateljskih čustev indijskega naroda do narodov nove Jugoslavije.

Naše dosedanje bivanje, tu smo pet dni, nikakor ne more zadoščati, da bi človek spoznal vso vašo veliko čezlo in njene napore. Pravzaprav nas še čaka potovanje, ki nam bo dalo priložnost videti nekatere izmed vaših velikih projektov in pomembnih pridobitev. Toda že ta kratka doba nam je omogočila, da smo videli nekatera že opravljena dela v vaši gospodarski graditvi in da smo neposredno občutili duha gospodarskega in marljivega ljudstva, ki ima tako življenjsko moč in je prepričano v svojo boljše prihodnost, ki jo namerava zgraditi. Poleg vsega drugega, kar smo videli pri vas, so napravili na nas globok vtis uspehi Indije na področju kmetijstva in kritja prehranbenih potreb ter lastne proizvodnje. Znanja so nam, kmalu pa bomo imeli priložnost tudi videti velika dela, ki so v teku na vaših reках, ki bodo povečala obdelovalne površine in donose na že obdelanih ter bodo vir nove električne energije. Vemo za tovarne in naprave, ki ste jih

Uspešni razgovori

New Delhi, 20. dec. (Tanjug). Danes popoldne so se v New Delhiju nadaljevali razgovori med predsednikom Titom in Nehrujem. Državnika sta se sešla v predsedniški rezidenčni stan v svojem tretjem političnem sestanku razpravljala o problemih, ki so važni za obe prijateljski državi in ohranitev miru na svetu.

Dosedajni politični razgovori so potekali v duhu sodelovanja, zaupanja in popolnega razumevanja ter so pokazali sorodnost stališč glede najvažnejših nalog, ki čakajo danes obe državi za poglabitev prijateljskih zvez med vstermi državami na svetu in utrjevanje sil, ki so proti delitvi sveta na bloke in proti postabljanju mednarodnih zvez. Razgovori trajajo že tri dni in čeprav je bil program bivanja predsednika Tita v Delhiju zelo obsežen in izpolnjen z obiski različnih kulturnih ustanov in ogledi spomenikov indijske umetnosti, pripisujejo v Delhiju tem razgovorom zelo velik pomen. Najvažnejše je podobnost med indijskimi in jugoslovanskimi pogledi na miroljubno sožitje med narodi v smislu dejavnega in ustvarjalnega sodelovanja med vsemi državami. Čeprav politični razgovori še trajajo, je mogoče glede na gori povedano že danes sklepati, da so prinesli sestanki med Titom in Nehrujem velikanske uspehe. Predvsem so dokazali, da je mogoče v mednarodnih zvezah, bodisi da gre za velike ali majhne, sosedne ali zemljepisno oddaljene države, najti novo pot, pot zbliževanja in razumevanja v smislu utrjevanja prijateljstva in sodelovanja, pri čemer zlasti mnogo pomagajo osebni stiki.

zgradili in za vaš plan industrializacije, hkrati pa se veselimo, da bomo v par dneh imeli priložnost videti nekatere izmed vaših zavodov, ki razvijajo znanstveno misel in vzgajajo vaše lastne strokovne kadre. Skratka, globok vtis napravila na nas, ko vidimo to mnogomilijonsko ljudstvo združeno v velikanskih naporih, da bi premagalo težko dediščino gospodarske zaostalosti iz preteklosti

zbrane akcije. Tu ne gre za nekakšno prevalitev bremena na druge, ki bi jo nezadostno razvite države zahtevale kot miloščino. To najbolje dokazuje primer naših dveh držav, katerih narodi dajejo ob velikem samoopovedovanju in naporih vse, kar le morejo za svoj lastni razvoj; gre za to, da bi bil ta proces, ki bo koristen tudi visoko razvitim državam, izveden ob njihovem lastnem prispevu.

Zdravica predsednika Prasada

Odgovorjajoč na predsednikovo zdravico, je predsednik Indijske republike Prasad dejal: »Gospod predsednik, ekscelence, gospe in gospodje! Zahvaljujem se vam za zelo ljubezne besede, ki ste jih izrekli o Indiji, njenem ljudstvu in naših naporih pri naši izgradnji in vzpostavljanju miru in prijateljstva med državami v svetu. Zelo cenimo vaše besede, ker jih prevečajo dobra volja in prijateljske misli.

Bili ste tako ljubezni, da ste govorili o uspehih svobodne Indije v kmetijstvu, ki je bilo že stoletja glavna dejavnost našega ljudstva in je nudila donosno zaposlitev trem četrtinam prebivalstva. Omenili ste tudi razne kombinirane načrte za namakanje. Ko smo prevzeli upravo v naši državi, je bila naša prva skrb, da razvijemo naravne vire naše države za povečanje proizvodnje in zvišanje življenjskega standarda ljudstva. To je bil vzrok, zaradi česar smo pristopili k načrtnemu gospodarstvu. Vaše ljubezne pripombe o napredku Indije v tej smeri so nam v vzpodbudo.

Pozdravljam vaše besede, da je treba nezadostno razvitim področjem pomagati in jih dvigniti na raven drugih držav. Popolnoma soglašam s vami, da je nujno, da smatra vsak član mednarodne skupnosti razvoj in napredok ostalih članov skupnosti za vprašanje, ki se ga najbolj neposredno tiče. Ta skrb za zaostale in nezadostno razvite narode je nezogibna posledica znanstvenih in modernih stremeljenj, ki so odpravila prostorne oddaljenosti in v določenem smislu zasenčila meje med raznimi državami. Zato je popolnoma v prid vsega sveta in vsakega člana skupnosti narodov, da doseže vsaka država določeni minimum razvojnega ravni in da ima njeno ljudstvo določeni minimum življenjskega standarda. Dosega takega zboljšanja v življenjskih pogojih azaadostno razvitih držav je dejansko predpogoj za tisto, kar imenujemo mirno sožitje v svetu, v katerem imajo države in narodi različne ideologije, različne sisteme upravljanja in različno družbeno ureditev.

Zares smo srečni, ker ima vsaka država pred seboj tako vzvišene ideale v svojih naporih v OZN. Vsestransko pozdravljamo vaše stališče in želimo sodelovati v Združenih narodih, ki ste jih po pravici imenovali enega najplodnejših področij našega obojestranskega sodelovanja. Dovolite mi, da ponovno omenim, da je mnogo skupnega v idealih, stremiljenjih in poli-

tiki naših dveh držav. Ta istovetnost v ciljih in vprašanjih — namreč gospodarska izgradnja države za zagotovitev srečne našega ljudstva doma in politika sodelovanja med narodi — rodi sta podlaga tega našega sodelovanja v Združenih narodih in medsebojnega razumevanja.

Izkoriščam to priložnost, da se zahvalim vaši ekscelenci za dobre želje in prijateljske občutke, ki ste jih izrazili našemu premieru in meni osebno, kakor tudi za blaginjo indijskega ljudstva. Z velikim zadovoljstvom vam vračam te želje. Dovolite mi zato, da dvignem časo na zdravje vaše ekscelence, vaših vplivnih sodelavcev in narodov Jugoslavije ter da želim, da se prijateljske zveze in razumevanje, ki že obstojajo med našimi narodi, vsak dan še nadalje krepijo.

Amandmaji na predlog družbenega plana za leto 1955

Okraja Koper in Buje sta vključena v naš gospodarski sistem — Dve milijardi dinarjev za novo priključene kraje, 13 milijard za gradnjo stanovanj

Beograd, 20. dec. (Od našega dopisnika). Gospodarski odbor zveznega zbora je danes popoldne izglasoval predlog družbenega plana za leto 1955 skupno z amandmaji koordinacijskega odbora zveznega izvršnega sveta. Če bo imel zvezni izvršni svet še kake amandmaje na predlog družbenega plana za prihodnje leto, jih bo predložil direktno plenumu zvezne ljudske skupščine.

Z amandmajem koordinacijskega odbora zveznega izvršnega sveta sta okraja Koper in Buje vključena v naš gospodarski sistem. Direktor zveznega zavoda za gospodarsko planiranje tov. Sergej Kraigher je s tem v zvezi dejal, da je treba v teh dveh okrajih uporabiti iste planske instrumente kot v ostalih krajih naše države, z dotacijami pa jima je treba vrniti tisto, kar bi izgubila z uporabo teh instrumentov. Okrajem Koper in Buje je odobreno 100% izkoriščanje zveznega davka na dobiček, anuitete pa bodo plačevali v investicijske sklade okrajev. Sredstva amortizacijskih skladov bodo lahko izkoristili 100%, od tega pa bodo lahko 30% uporabili za nabavo deviz na obratnem mestu. Iz zveznih sredstev bo preko splošnega investicijskega sklada finanstrana gradnja ceste Senožče—Rižana. Sredstva, ki jih bodo za izgradnjo tega objekta porabili prihodnje leto, bodo znašala 750 milijonov din. Z amandmajem so zagotovljene tudi investicije za okraj Buje v višini 500 milijonov, za okraj Koper pa v višini 750 milijonov dinarjev. Glavna težnja amandmajev v zvezi z okrajem Koper in Buje je ta, da mora gospodarska dejavnost in življenjski standard teh dveh okrajev ostati na sedanji ravni.

Odbor je začel nato glasovati o posameznih poglavjih in oddelkih predloga družbenega plana skupno z amandmaji. Navajamo samo nekaj najvažnejših.

Z amandmajem, ki ga je sprejel zvezni izvršni svet so ljudske republike pooblašene, da oprostite tobačne tovarne plačevanja amortizacij in obrestnih mer za tisti del skladišč, ki jih ne izkoriščajo. Plačevanja amortizacij so oproščena tudi novo ustanovljena kmetijska posestva in kmetičke delovne zadruge, ki so bile letos proglašene kot poskusni obrati. Amortizacije plačajo le, če bodo izkazovale dobiček. Za objekte, za katere je bil letos odobren kredit, je tranša zagotovljena tudi za prihodnje leto. Najpomembnejše so spremembe 29. poglavja, ki govori o socialnem zavarovanju. Nj podlagi amandmaja bo prispevek za socialno zavarovanje znašal povprečno 43% plače. Zvezni izvršni svet lahko določi s predpisi o finansiranju socialnega zavarovanja, da posamezni obvezniki plačujejo višji

Odredba vrhovnega komandanta oboroženih sil FLRJ

Vojaki, podoficirji, oficirji, generali in admirali!

O priliki 22. decembra vas pozdravljam in vam čestitam k obletnici ustanovitve naše herojske ljudske armade — borbenega čuvarja svobode in neodvisnosti naše socialistične domovine!

V čast proslave Dneva Jugoslovanske ljudske armade odredjam:

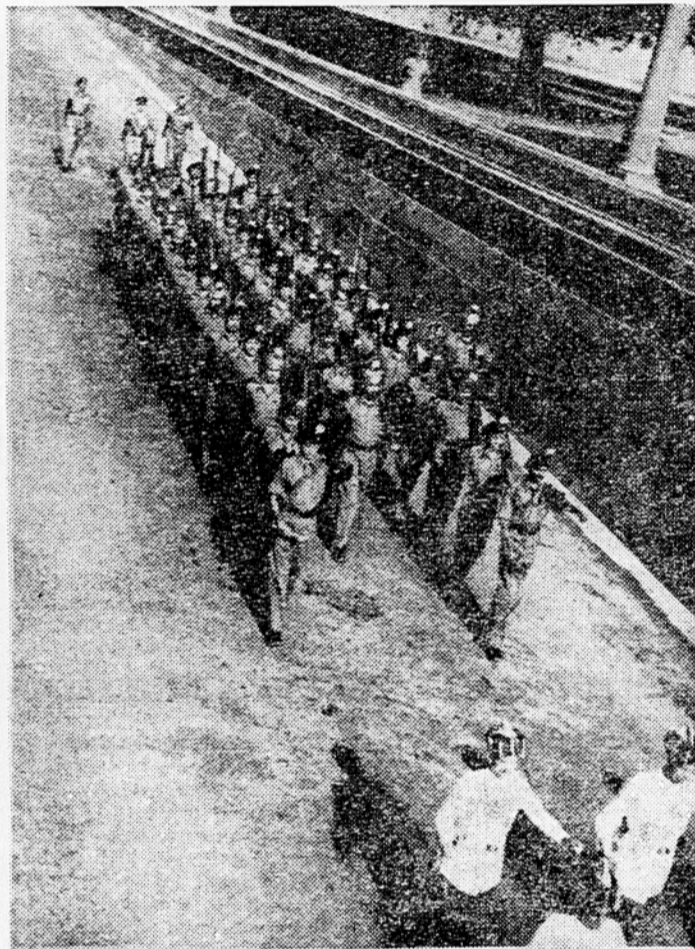
Na predvečer 22. decembra leta 1954 naj se izstrelj častna salva v glavnem mestu Federativne ljudske republike Jugoslavije — Beogradu iz 40 topov z 12 streli, v glavnih mestih ljudskih republik — Zagrebu, Ljubljani, Skoplju, Sarajevu in Titogradu pa iz 20 topov z 10 streli.

Zivela naša herojska Jugoslovanska ljudska armada, čuvar in branitelj svobode ter neodvisnosti naših narodov! Zivela naša socialistična domovina, Federativna ljudska republika Jugoslavija!

Smrt fašizmu — svobodo narodni!

Beograd, 20. decembra 1954.

Za vrhovnega komandanta oboroženih sil FLRJ
EDVARD KARDELJ,
podpredsednik zveznega izvršnega sveta

Gardna četa pred prevzemom straže pred palačo Rastrapati Bavan, v kateri stanuje predsednik Tito v času svojega obiska v Delhiju

in si ustvarjalo gospodarsko blaginjo. Doseženi uspehi so najboljše poročilo, da bo to tudi doseglo.

Ko človek vidi ta velikanski napor in važne pridobitve Indije, si lahko ustvari še jasnejšo sliko o tem, kakšen bi lahko bil svet in kako bi se mogel razvijati, če bi prevladovalo razumevanje, da današnja razvojna stopnja človeštva kot celote narekuje, da mora vsak član mednarodne skupnosti gledati na razvoj in uspeh ostalih članov te skupnosti kot na svojo lastno stvar. Ne moremo zanikati dejstva, da so se pokazala glede tega ugodna stremjenja in je bila dana določena pomoč, vendar pa vse to še ni dobilo oblike stalne in organizirane pomoči.

Med indijskimi študenti
New Delhi, 20. dec. (Tanjug). Predsednik Tito je danes popoldne obiskal več pomembnih kulturnih ustanov indijske prestolnice, kjer so ga delijski študenti in učenci toplo in pristrano sprejeli.

Davci si je predsednik Tito svojim spremetom ogledal sloviti Kutab Minar, kakih 7 kilometrov izven Delhija. Predstojnik arheološke službe Delhija Sri Lal je dal predsedniku pojasniti o tem velikem delu predmogočske dobe ki so mu pozneje Hindusi in muslimani dodajali svoje in ga tako spremenili v zbirko kulturnih in arhitektonskih smeri, ki so prevladovala v zgodovini Indije.

Predsednik Tito se je zatem vrnil v Delhi in obiskal veliki rehabilitacijski center, o katerem se žola okoli dva tisoč sirot in otrok vojnih žrtev. Mladi učenci so sprejeli predsednika Tita coetnem, pesmijo in slavalokom, na katerem so bile o svobitni napisane besede »Dobrodošli!».

Maršal Tito se je nekaj časa pomudil tudi na sloviti delijski muslimanski univerzi »Džamija

ku. Nedvomno je, da je danes proces razvoja sveta ena celota. Pri tem ne smemo pozabiti, da je bilo v določenem obsegu tako tudi v preteklosti in da razvite države uživajo sadove doseženega razvoja tudi zaradi žrtve in deleža še nerazvitih narodov in bogastva držav, ki so ostale nerazvite.

Naši državi imata priložnost, da se tudi za to idejo borita v Združenih narodih, ki so eno izmed najbolj plodnih področij našega skupnega sodelovanja. Menim, da ni niti malo slučajno, da nastopata naši dve državi v tej veliki svetovni organizaciji, v kateri je zastopana večina držav na svetu, ne glede na bloke in različne sisteme, skupno in na isti način v vseh

Milija», ki so jo bili odprli na pobudo Ghandija, da bi skrbela za boljše razumevanje med Hindusi in muslimani v Indiji. Danes se solajo na »Džamiji Milijoti« iz skoraj vseh držav jugovzhodne Azije. Učenci so zelo toplo sprejeli predsednika Tita, ki so mu pojasnili svoje delo na tej univerzi in mu izročili mnogo darov.

Dopoldne je predsednik Tito obiskal tudi glavno delijsko univerzo in ženski študentski koležij, kjer so mu študenti in študentke, pripadniki indijskega državnega kadetnega korpusa, izkazali ojaško čast. Na dvorišču univerze se je zbralo nad 5000 delijskih študentov s profesorji

Predsednik Tito sprejel dr. Radakrišnana

New Delhi, 20. dec. (Tanjug). Predsednik FLRJ Josip Broz Tito je sprejel danes v palači Rastrapati Bavana podpredsednika Indijske unije dr. Radakrišnana in se pomudil z njim v kratkem in pristranem razgovoru.

in rektorji in vsi so privredili predsedniku Titu prisrčen in navdušen sprejem. Predsednik je ostal na univerzi na zakuski, nato pa se je ob vabnem pozdravljanju študentov in množice medžanov, ki so se zbrali po ulicah Starega Delhija, vrnil v predsednikovo rezidenco.

Sprejem pri podpredsedniku dr. Radakrišnanu

New Delhi, 20. dec. (Tanjug). Podpredsednik Indijske republike dr. Radakrišnan je priredil danes popoldne slavnostni sprejem na čast predsednika Josipu Brozu-Titu.

Jugoslovanski predsednik je prišel na sprejem v vrtu »Rastrapati Bavana« v družbi indijskega predsednika Prasada. Na sprejemu so bili od jugoslovanske strani vsi člani predsednikovega spremljevalca, člani jugoslovanskega veleposlanstva v Delhiju in jugoslovanski novinarji, ki spremljajo predsednika Tita po Indiji. Od indijske strani je bilo na tem velikem sprejemu navzočih okrog dva tisoč povabilencev, najuglednejših zastopnikov indijskega političnega, kulturnega in javnega življenja.

Proslava 75. obletnice premogovnika Kreka

Kreka, 20. dec. (Tanjug). S slovesnim zasedanjem delavskega sveta, ki so mu prisostvovali kot gostje tudi predsednik zvezne ljudske skupščine Moša Pijada in podpredsednik zveznega izvršnega sveta Rodoljub Colakovič in številni ljudski poslanci, se je začela danes proslava 75. obletnice rudnika — najstarejšega v Bosni in Hercegovini, kakor tudi proslava 21. marca — Dneva rudarjev v tej ljudski republiki.

Iz referata o zgodovini rudnika in njegovih nalogah, ki ga je podal direktor Milenko Samvič, je razvidno, da bo ta premogovnik že v bližnji bodočnosti dosegel letno proizvodnjo 2,5 milijonov ton. Danes so v Kreki in tudi v Banovcih v pokrajstev praznika dosegli najboljše rezultate dnevne proizvodnje, in sicer 17.450 in 13.200 ton premoga.

Na slovesnosti so predstavnik delovnih kolektivov železarne Smederevo in rudnika Trbovlje predali darilo kolektivu premogovnika v Kreki.

Govor Moše Pijada

Na akademiji, ki je bila ob proslavi 75. obletnici rudnika Kreka in Dneva rudarjev Bosne in Hercegovine, je govoril predsednik zvezne ljudske skupščine Moša Pijada. V svojem govoru je med drugim dejal:

»Za proslavo 75. obletnice našega rudnika ste si upravičeno izbrali dan, ki ga slave rudarji Bosne in Hercegovine kot svo praznik v spomin na dogodek časa stavke, 25. decembra l. 1920 v vseh državnih rudnikih Bosne in Hercegovine in sta jo spremljala huda spopada med policijo in rudarji v Husinju in na Litvici.

ga bodo gospodarske organizacije plačevale v sklad za razvoj določenih panog proizvodnje.

Z amandmajem na to poglavje predloga družbenega plana je tudi predvideno, da lahko ljudske republike, okraji, mesta in mestne občine s posebnimi pravicami ustanovljajo sklade za kreditiranje stanovanjske izgradnje. Najmanj 3% skupnih dohodkov, s katerimi razpolagajo okraji, mesta ali mestne občine s posebnimi pravicami, bodo vplačevali v sklad za kreditiranje stanovanjske izgradnje. Poleg teh sredstev bodo gradbena podjetja dajala del svojega dohodka za stanovanjsko izgradnjo. Na ta način bo v prihodnjem letu na razpolago okoli 13 milijard din za stanovanjsko izgradnjo.

Poleg omenjenih je bilo sprejetih še več amandmajev, ki se nanašajo na zvezni proračun in na sklade. S temi amandmaji so predvidene spremembe v dotacijah, urejeno vprašanje anuitet in drugih družbenih obveznosti tistih gospodarskih objektov, ki se bodo finansirale iz zveznih sredstev.

P.-54

Borba rudarjev in vse tisto, kar se je dogodilo te decembarske dneve v tej mali rudarski vasi, ima posebno važno mesto v borbi delavskega razreda Jugoslavije.

Od tedaj je minilo nad 30 let. polnih burmih in velikih dogodkov: 20 let težke borbe delavskega razreda za znamenju ilegale Komunistične partije, 4 leta osvobodilne vojne in revolucije ter skoraj 10 let izgradnje socialistične Jugoslavije. Kljub vsemu ti kasnejši epohalni dogodki ne morejo potisniti v pozabo dogodkov iz decembra leta 1920, ker so sestavni del vzpona našega delavskega razreda k oblasti in izgradnji socializma.

Odklikovani rudarji

Beograd, 20. dec. (Tanjug). Z ukazom predsednika FLRJ so bili odklikovani za pokazane zaslugе v socialistični izgradnji naše domovine naslednji rudarski strokovnjaki in rudarji:

Z redom dela I. stopnje: ing. Vinko Roblek, tehnični direktor rudnika »Tito« v Banovcih; ing. Stjepan Mihelič, direktor rudnika in železarne v Varešu; Milenko Savič, direktor rudnika Kreka ter ing. Stjepan Zivkovič, tehnični direktor rudnika Kreka.

Z redom dela II. stopnje je bilo odklikovanih 12 inženirjev in rudarjev. Z redom dela III. stopnje pa 108 rudarjev, tehničarjev in inženirjev. Z istim ukazom je bilo odklikovanih z meddaljo dela 132 rudarjev in uslužbencev.

Vreme

Napoved za torek: v nižinah megleno, deloma z nizko oblačnostjo. V višjih predelih in na Primorskem sončno z manjšo oblačnostjo. Temperatura ponoči med -7 in -1, na Primorskem okoli 3, rez dan med 3 in 7, na Primorskem od 12, v kratkih z meglo pa med 0 in 4 stopinjami.

Določanje plač po delovnem času in učinku

Gospodarski odbor zveznega zbora je včeraj dopoldne proučil predlog uredbe o plačah delavcev in uslužbencev gospodarskih organizacij. V razpravi so bile dane razne pripombe na nekatere formulacije predloga uredbe in pobude za drugačne rešitve posameznih vprašanj, sicer pa se je odbor v glavnem strinjal s predloženo uredbo.

Razpravi odbora je kot poverjenik zveznega izvršnega sveta prisostvoval dr. Leo Gerškovič.

Beograd, 20. dec. (Po telefonu od našega dopisnika). — Predlog uredbe o plačah delavcev in uslužbencev gospodarskih organizacij, o katerem je danes razpravljala gospodarski odbor zveznega zbora, se bistveno razlikuje od uredbe, ki je sedaj v veljavi. Medtem ko dobivajo delavci in uslužbenci v veljavni uredbi plače na osnovi obračunskih plačnih skladov, se bodo po predlogu nove uredbe plače določale po tarifnih pravilnikih in to po delovnem času in delovnem učinku. To pomeni, da bodo v lastno ceno poleg plač po tarifnem pravilniku vračunana vsa prekorajšenja delovnih norm. Uredba vzpodbuja delovne kolektive k povečanju proizvodnje, ne pa tudi k varčevanju z materialom. Zato je predvideno, da bodo komune pooblaščenice izdajati predpise, ki bi delovne kolektive vzpodbujali k zniževanju proizvodnih stroškov ter omogočali izplačevanje nagrad za izboljšanje dela v gospodarskih organizacijah.

Člani gospodarskega odbora so se strinjali s temeljnimi načeli predložene uredbe, zanimali pa so se za razna vprašanja, ki jih po njihovem mnenju predlog uredbe ne rešuje dovolj jasno. Člen 7. predloga uredbe predvideva, da se plače delavcev in uslužbencev — v kolikor doseženi dobiček podjetja ne zadostuje za izplačilo polnih plač — zmanjšajo v skladu z doseženim dobičkom. Ljudski poslanec Vidoje

Smilevski je vprašal, do katere meje se lahko plače znižujejo. Poverjenik zveznega izvršnega sveta dr. Leo Gerškovič je dejal, da tega vprašanja uredba ne rešuje, da pa je urejeno z drugimi predpisi, ki predvidevajo, da morajo delavci in uslužbenci prejemati 60-odstotne plače.

Ljudski poslanec Marko Belinič je dejal, da se mu ne zdi pravilno, da se nagrade za varčevanje, za izboljšanje proizvodnje itd. izplačujejo iz dobička gospodarskih organizacij, kot predvideva predlog uredbe. Posamezni delavci, ki bodo s svojim delom izboljšali proizvodnjo ali znižali stroške, bodo prikrajšani za nagrade, če gospodarske organizacije kot celote ne bodo dosegle dobičkov. Dr. Gerškovič je na to odgovoril, da bodo ljudski odbori zainteresirani na zniževanju proizvodnih stroškov in da bo to dalo sčasoma možnost, da se nagrade postopoma vračunajo v proizvodne stroške. Ker predlog uredbe predvideva, da prejemajo dodatke za nočno delo v višini 12,5% plače samo tisti delavci in uslužbenci, ki delajo ponoči najmanj mesec dni skupaj (razen v prostih dneh), sta ljudska poslanca Tone Fajfar in dr. Marijan Breclj postavlila vprašanje, kako je z dodatkom za nočno delo tistih delavcev, ki delajo ponoči v izmenah, to se pravi vsake tri dni ali vsake tri tedne. Odbor je sklenil, naj to vprašanje prouči zvezni izvršni svet.

Uredba predvideva, da se poleg plačila po normi zagotovi tudi nagrajevanje na osnovi delovnega časa, kjer ni možnosti za uvedbo norm.

V razpravi so nekateri člani odbora izrazili bojazn, da bi tak sistem nagrajevanja lahko privedel do povečanja cen, posebno pri monopolističnih podjetjih. V razpravi je bil tudi omenjen odnos med komunami in podjetji pri razdeljevanju dobička, ker ne obstajajo nikakoli predpisi, ki bi omejevali udeležbo komun pri doseganem dobičku podjetja. V razpravi o podrobnosti uredbe je ljudski poslanec Ante Bojanič predložil, naj se pri kmetičem delu plača določa po produktu, ne pa po učinku, in to zaradi specifičnosti kmetičkega dela. Njegov predlog je podprl tudi ljudski poslanec Vojin Popović, ki je govoril o dosedanjih slabostih nagrajevanja v kmetijstvu.

Ljudski poslanec Jovan Janković je omenil, da prenos obresti za osnovna in dopolnilna sredstva za materialnih stroškov lahko negativno vpliva na poslovanje podjetij in je predlagal, naj se obrestna mera spremeni tako, da bo vplivala na povečanje produktivnosti dela in boljše poslovanje podjetij. Zahreval je tudi ureditev vprašanja prevoza delavcev do tovarne in predložil, naj se uredba spremeni tako, da bo vse stroške prevoza plačalo podjetje in ne samo 600 din, kot je to predvideno.

Ljudski poslanec Rudolf Janko je poudaril, da je treba stimulirati ne samo posameznike, ampak tudi dosegati, da se bo vsak posameznik zanimal za delo celotnega kolektiva.

Glede odnosa med komunami in podjetji so člani odbora poudarili potrebo po instrumentih, ki bi točneje določali pravice komun, da ne bi prevelika udeležba komun na dobičkih destimulativno delovala na kolektive.

I. S.

Seja odbora za proračun

Beograd, 20. dec. (Tanjug). Odbor za proračun zveznega zbora zvezne ljudske skupščine je osvojil predlog izdatkov državnega sekretariata za narodno obrambo, državnega sekretariata za posle splošne uprave in proračun javnega tožilstva. Prav tako so odobrili predloge izdatkov nacionalnih komisij za UNESCO in mednarodno organizacijo dela, nacionalnega komiteja za kmetijstvo in prehrano (FAO) ter komisije za sodelovanje s mednarodnimi zdravstvenimi organizacijami. Razen tega so razpravljali in odobrili predloge izdatkov zvezne uprave za investicijsko izgradnjo, uprave pomorstva ter rečnega prometa. Na predlog poverjenika zveznega izvršnega sveta bodo razpravljali o izdatkih uprave carin kasneje zaradi naknadnih zahtev te uprave.

SEJA GLAVNEGA ODBORA ZVEZE ZADRUŽNIC

Kmečka žena za napredek kmetijstva

Zanimanje za kmetijske tečaje in šole — Izobraževalni mladinski krožki pri kmetijskih združenjih

Ljubljana, 20. dec. Danes se je začela v prostorih Centr. hig. zavoda namesto letošnjega zbora združnic razširjena tridnevna seja glavnega odbora Zveze združnic Slovenije, ki so se udeležile tudi predsednice in tajnice okrajnih združnic zvez. Kot gost je sejt prisostvovala tudi Ljubica Uzelac, sekretarka združnic pri Glavnem združenju zvez FLR.

V dopoldanskem delu se je predstavila podjetje Glavne združne zveze Zoran Zagor, ki bo znal kmetu pravilno svetovati, kaj naj seje glede na zemljo, ki jo ima. V ta namen bodo posebni strokovnjaki-pedologi raziskovali zemljišča in tem prilagodili tudi gnojila. Za napredek kmetijstva bodo skrbeli še razni servisi — razne postaje za oplemenjevanje živine, pravilni izbor semen itd. Vsa dejavnost, ki jo želimo razviti na vasi, je seveda v tesni zvezi s splošno kmetijsko združenjem, ki ima za to sredstva. Okrog nje bi se morale stekati tudi razbite strokovne moči — razni obrtniki, ki bi s večjimi delavnicami izpopolnili vrzel, ki je sedaj zelo občutna.

Inž. Berkepec je nato govoril o izobraževalnem delu na vasi, raznih kmetijskih šolah, tečajih in tudi krožkih za strokovno izobraževanje mladine, ki so se že osnovali. Kot direktor za ložbe »Kmečka knjiga« ni tov. Berkepec pozabil omeniti, katere knjige bodo naši kmetički ljudje prihodnje leto lahko prebrali. Založba bo izdala kar 35 strokovnih knjig, od teh 12 učbenikov za kmetijske šole, ostale pa bodo poljudno-znanstvene in belestrizne knjige.

V popoldanskem delu se je Vilma Pirkovič v svojem referatu poudarila nalogo žena-zadružnic pri razvoju in napredku kmetijstva. Žene - proizvajalci lahko s svojo prisotnostjo in iznajdljivostjo mnogo pripomorejo k dvigu kmetijskega, ki jih doslej nismo posvečali toliko pozornosti, svinjereje in slično. S tem bi se na eni strani znatno zboljšala prehrana prebivalcev v mestih in industrijskih središčih, a tudi vasi same bi imele od

tega veliko korist, saj bi prišlo v hišo več dohodkov. S pomočjo okrajnih združnic zvez, strokovnjakov in bodočih komun bo našim kmetičnim ženam to prav gotovo tudi uspelo. Pri tem pa morajo biti združnice tiste, ki se bodo zavzele za to, da se bo proizvodnja dejansko povečala. Pirkovičeva je še poudarila, da je tudi vprašanje naprednega gospodinjstva na deželi tisto, o katerem se nismo mnogo razpravljali. Tudi tu bo Zveza združnic lahko mnogo pomagala skupno z Zavodom za napredek gospodinjstva in z različni tečaji, kmetijsko-nadaljevalnimi šolami, tečaji Hdečega križa pri združenjih in podobnim. Predvsem bo tu mnogo pomagalo praktično prikazovanje, na primer vkuhanje sadja, kuhanja itd. Za vse to je med našimi kmetičnimi ženami mnogo zanimanja, kar je pokazala tudi razprava o referatu Pirkovičeve.

Združnice v Poljčanah so si zazelele, da bi osnovale gospodinjstvo šole. S svojo prošnjo niso naletele na gluha ušesa. Zadruga je pokazala mnogo razumevanja za njihovo željo, a tudi občina. Obe sta prispevali za šolo 300.000 din, ki so jo uredili v nekdanji gostilni. Okrog šole je lepo zemljišče, ki ga bodo združnice preuredile v vrt, ki bo nedvomno za zgled drugim kmetičnim ženam.

Tudi v Postojni je zanimanje za gospodinjstvo tečaje precej veliko, le da je tu druga težava — denarja nimajo, ki ga pa glede na revnejše predele nujno potrebujejo.

V ptujskem okraju so žene ne ogrevajo toliko za gospodinjstvo in kuharske tečaje, temveč jih bolj mlka, da bi se temeljitje poučile o kokošereji, svinjereji in tudi čebelarstvu.

V kranjskem okraju, zlasti v Poljanski in Selški dolini, pa žene nekaj žuli — klekdanje. Ne delo samo, saj je ta spretnost v teh krajih podedovana iz roda v rod, temveč le zelo nizke zaslužke. Tako porabi na primer žena za klekdanje srednjeverjeka prička 13 ur in zasluži pri tem na uro komaj 10 do 12 din. Zato si žene upravičeno želijo, da bi bilo njihovo delo plačano tako, kot to tudi zasluži, zlasti ker so te tipke visoko cenjene pri nas in tujini.

Prav bi bilo, da bi Glavna združnja zveze poskrbela za ugodneje plačilne pogoje pridnih kmetičnic. V. K.

S SEJE SVETA ZA ZDRAVSTVO LRS

Kje so pomanjkljivosti družbenega upravljanja v zdravstvu

Stanje tuberkuloze v Sloveniji — Največ obolenj v industrijskih središčih in večjih mestih

Ljubljana, 20. dec. Da bi ugotovili uspehe in pomanjkljivosti družbenega upravljanja zdravstvenih ustanov, je svet za zdravstvo in socialno politiko LRS v letošnjem poletju organiziral konferenco predstavnikov upravnih odborov teh ustanov. Razen tega pa je razpisal tudi anketo, na katero je odgovorilo 17 svetov za zdravstvo in socialno politiko okrajnih oziroma mestnih ljudskih odborov in upr. odbori 81 zdravstvenih ustanov. Kakor konferenca, tako je pokazala tudi anketa pozitivne uspehe družbenega upravljanja na področju zdravstva in njegove pomanjkljivosti.

Positivni rezultati družbenega upravljanja na področju zdravstva se kažejo predvsem v povečanju družbene kontrole po delovnih kolektivih, štednji materiala, v boljšem reševanju finančne problematike itd. Družbeno upravljanje je tudi zainteresiralo koristnike zdravstvenih uslug, da so se začeli baviti s kontrolo cen.

Pomanjkljivosti upravnih odborov pa so bile predvsem v tem, da niso o svojem delu in zdravstvenih problemih obveščali javnosti, niti niso bili o njihovem delu obveščeni predstavniki delovnih kolektivov podjetij, ljudskih odborov, Zavodov za socialno varovanje itd. Upravni odbori zdravstvenih ustanov niso tudi iskali podpore za svoje delo pri družbenih in političnih organizacijah, zlasti tudi ne pri republikanih in zveznih poslancih.

V razpravi je bilo med drugim tudi ugotovljeno, da je bilo mnogo članov upravnih odborov nedelavnih, niti niso prihajali na seje in se sploh niso zanimali za probleme zdravstvene službe.

Da bi upravni odbori poglabili svoje delo v družbenem upravljanju zdravstvenih ustanov in ga organizacijsko izpopolnili, je bil svet mnenja, naj bi o rezultatih dela obveščali svoje nadzorne organe, družbene in politične organizacije, zborni volivce, zlasti pa še kolektive zdravstvenih zavodov. Nadalje naj bi se v bodoče člani upravnih odborov volili na zborih volivcev in sicer naj bi mandatna doba podaljšala 3 leta, vsako leto pa bi volili eno tretjino novih članov. Svetom za zdravstvo in socialno politiko pri ljudskih odborih pa je sklenil priporočiti, naj posvetijo več pozornosti kot doslej delu upravnih odborov zdravstvenih ustanov, naj sodelujejo na njihovih sejah in v svojih poročilih stavijo predloge za reševanje zdravstvenih problemov na njihovem področju.

V zvezi z družbenim upravljanjem na področju zdravstva je svet še posebej razpravljal o decentralizaciji družbenega upravljanja kliničnih bolnišnic v Ljubljani in sprejel predlog centralnega upravnega odbora klinik, naj ima vsaka klinika svoj upravni odbor, ki bo pomagal centralnemu odboru pri njegovem delu.

Sledila je razprava o tuberkulozi v Sloveniji. Po poročilu, ki ga je dal dr. Bojan Fortič,

tuberkuloza pri nas v zadnjih petih letih niti pada, niti raste. V Sloveniji oboleva na tuberkulozo letno na 100.000 prebivalcev 300 bolnikov. Največ tuberkuloznih bolnikov je v industrijskih centrih in v večjih mestih kot Ljubljani, Celju in Mariboru. V okrajnem merilu pa je največ tuberkuloze v trboveljskem bazenu. Po ugotovitvah tuberkulozne službe Slovenije in Centralnega higienskega zavoda so vzroki tuberkuloznih obolenj med industrijskim in mestnim prebivalstvom predvsem v podhranjenosti in slabih higienskih stanovanjskih razmerah, medtem ko je vzrok tu-

Razprava o plačah delavcev in uslužbencev v zboru proizvajalcev

Gospodarski odbor zbora proizvajalcev je na dopoldanski seji proučeval uredbo zveznega izvršnega sveta o plačah. Pred načelno razpravo o tej uredbi je poverjenik zveznega izvršnega sveta tov. Kiro Gligorov opozoril na glavne značilnosti ter poudaril njihov pomen za nadaljnji razvoj našega gospodarstva, predvsem za povečanje produktivnosti dela. Poudaril je, da dosedanja plačni sistem destimulativno vpliva na proizvodnjo in dejal, da je nujno potrebno uvesti plačevanje delavcev po učinku. Na ta način bi plače predstavljale določeno odstotek proizvodnih stroškov. Po predlogu uredbe bo federacija v bodoče proporcionalno udeležena pri doseženih dobičkih. Ostali dobiček se bo razdelil med komunami in podjetji, pri čemer bo podjetju ostal del dobička za povečanje plač, to povečanje pa bo moralo biti utemeljeno s povečano proizvodnjo oziroma s prekorajšenjem norm posameznikov. Bistvena značilnost novega sistema je tudi ureditev obresti na

osnovna sredstva. Doslej so bile obresti vračunane v lastno ceno pred razdelitvijo dobička tako da niso vplivale na višino materialnih izdatkov. Sedaj pa bodo obresti vračunane v tisti del dobička, ki bo ostal komunam in podjetjem po plačilu zveznega davka na dobiček. Uredba tudi na nov način ureja položaj obratov. Dosedanji sistem je forsiral samostojnost obratov, kar je imelo za posledico, da podjetja niso bila zainteresirana za razširitev svoje dejavnosti, na drugi strani pa je to povzročalo tudi cepčenje proizvajalnih sredstev. — Odslej bo vsak obrat z vodenjem knjigovodstva lahko točno ugotovil svoje rezultate dela ter si na ta način zagotovil udeležbo na dobičku.

Tov. Gligorov je še poudaril, da bodo odslej tarifni pravilniki osnova za določanje plač. Tarifni pravilniki bodo zasnovani na normah, ki jih bodo določala podjetja. Tarifni pravilniki bodo rezultat skupnega dela delavskih svetov, komun in sindikatov. —

Včeraj in danes

Prihod madžarske gospodarske delegacije

Beograd, 20. dec. Jugopres je zvedel, da bo jutri prišla v Beograd madžarska gospodarska delegacija, ki bo z jugoslovanskimi gospodarstveniki vodila razgovore o trgovinskem sporazumu. Delegacija šteje 10 članov. Pričakujejo, da se bodo jugoslovansko-madžarski trgovinski razgovori pričeli 22. decembra.

Prvi tovor pšenice za poplavljenca

Reka, 20. dec. (Tanjug). Danes je prispel na Reko prvi tovor pšenice 1000 ton, ki ga je postal ameriški Rdeči križ kot pomoč za prizadete poplavljenca v naši državi; do konca leta bo prispelo še 9000 ton pšenice, v začetku prihodnjega leta pa 750 ton slanege masla. Izročila tega darila so prisostvovali na Reki tudi predstavniki Lige društva Rdečega križa v Zenevi gospod dr. Zarko Hančev in M. Gasey.

Istrski premogovniki so izpolnili letni plan

Reka, 20. dec. (Tanjug). Istrski premogovnik Raša je izpolnil letošnji plan proizvodnje. V 11 mesecih in 20 dneh so rudarji nakopali 670.000 ton premoga.

Nazadovanje proizvodnje usnja

Zagreb, 20. dec. V Zagrebu je bila letna skupščina Zdrženja usnarjev in čevljarjev Hrvatske, na kateri so ugotovili, da v naši državi nazaduje proizvodnja usnja. Vzrok je v tem, ker se surovo usnje vse manj uvaža iz inozemstva, iz naše države pa izvažamo čedalje več živine in z njo kože. Po proučevanju je bil sprejet sklep, da bodo predlagali, naj bi izvoz živine zmanjšali na minimum ali pa sploh opustili, kakor tudi, da bi izvažali samo meso in mesne izdelke. Na ta

Gostovanje Ksenije Vidali v Zagrebu

Zagreb, 20. dec. Nocoj je nastopila v zagrebški Operi v glavni vlogi opere »Manone« znana operna prvakinja iz Trsta Ksenija Vidali.

Elektrifikacija okraja Trbovlje

Trbovlje, 20. decembra. V prostorih Okrajnega ljudskega odbora je bila pod predsedništvom predsednika OLO tov. Gosvaka konferenca, na kateri so razpravljali o celotni električarski problematiki okraja Trbovlje. Konferenci je poleg predsednika prisostvoval podpredsednik OLO tov. Purkelj in sekretar ZKS tov. Kovač, prisostvovali pa je konferenci tudi direktor Elektrogospodarske skupnosti Slovenije tov. inž. Korosec ter nadzorni inž. Strajnar, dalje direktor podjetja Elektro-Trbovlje tov. Bervar ter direktor trboveljske termoelektrarne tov. Mervič. Razpravljali so predvsem o potrebi graditve novih transformatorskih postaj ter razširitve in obnove omrežja, ki je staro nad 30 let ter ne odgovarja več naraščajočim potrebam. Ugotovljeni so bili vidni uspehi pri elektrifikaciji gorskih vasi, za kar gre zasluga posameznim okrajnim funkcionarjem. Nadalje so razpravljali o potrebi uvedbe javne razsvetljave tudi v vaseh in v ta namen sprejeli določene sklepe, kajti javna razsvetljava vasi le neznatno obremenjuje omrežje ter tudi ni vezana na večje izdatke. Po konferenci so si udeleženci ogledali termoelektrarno Trbovlje in ugotovili potrebe njene dograditve.

MIMICA SKARABOTOVA, TOJ MINKAR, UDELEŽILCA.

Pogreb bo v sredo ob 15. uri v Solkanu. Nova Gorica, 20. decembra 1954. Miro, Marija, Metka in Smiljana — mož z otroci.

PRED PRAZNOVANJEM NOVOLETNE JELKE

Bo letos kaj novega?

Vsak dan bliža nam je Novoletna jelka in dobrodušni, prijazen nasmejni dedek Mrz, pa naj prihaja izpod Triglavja ali s Krimate, ali pa celo z zelenega Pohorja in v meglo zavitih haloških goric. Pravimo, da se ga otroci veselijo in ga pričakujejo nestrpni in radovedni: kaj bo prinesel, kakšen bo letos? Ne samo otroci! Novoletna mrlzica je zajela že skoraj vse ljudi. Starše, med katerimi mnogi še vedno oklevajo: ali bi se držali starih tradicij, ki so za naše otroke samo še upravljalca iz preteklosti, ali bi vendarle pogumno stopili v sedanjost, v kateri njihovi otroci že živijo in hočejo živeti, ker so nanjo navezani s silo mladostnega ognja in hotenja. Prav tako pa je mrlzica zajela številne organizacije in društva — vse od Društva prijateljev mladine do vseh društev, ki v svoje delo vključujejo tudi otroke. Povsod se sestajajo odbori že nekaj tednov in v večernih urah razmišljajo — kaj in kako letos.

Letos je tudi zanimivost, da n. p. po številnih ljubljanskih osnovnih šolah pripravljajo — seveda skupaj s tereni in šolskimi odbori — jelko v vseh razredih po šolah in v vsak razred bo priletel tudi dedek Mrz, ki se bo v učnici razgovorjal, jih pogostil ali obdaril.

Glavno delo bodo tudi letos izvršila Društva prijateljev mladine, ki bodo delala popolnoma samostojno. Zveza pa bo skrbel, da bodo obdarovani otroci z lasi v otroških bolnišnicah, okrevališnih in zdraviliških, katerim je že nakazala precejšnjo denarno pomoč. Tudi ni pozabila na naše pasivne okraje, ki so dobili pomoč od 50.000 do 100.000 din.

Kako bo Dedek obdaroval otroke? Ko so pred dnevi zborovali v Ljubljani zastopniki vseh okrajnih DPM, so se pogovorili tudi o obdarovanju. Dedek je letos sklenil, da bo v prvi vrsti nosil večja darila za najboljše kolektive. Tako bodo obdarovani najbolj pionirski krožki, v telovadnih društvih najboljše skupine, na šolah najmarljivojši razredi. Darila bodo seveda različna. Toda, na nekaj pa moramo vendar opozoriti posebej.

Mladinska knjiga je letos dedku Mrzcu sporočila, da lahko nabavi knjige in knjižne zbirke po zelo znižanih cenah (25 %). Ker dobro vemo, kakšen je pomen in vpliv dobre knjige in kako veliko veselje imajo otroci, pionirski zbori in šole z lepimi knjižnicami, bo pametno in koristno, če bomo dobro in temeljito izkoristili priložnost. Naj bo letošnja Novoletna jelka še posebej v znamenju ustanavljanja in odpiranja novih pionirskih, mladinskih in šolskih knjižnic, v katerih bodo otroci skozi vse leto našli lepo in kulturno razvedrilo in bogastvo.

Seveda pa s tem ne mislimo reči, da letos sploh ne bo individualnih obdaritev. Tudi te bodo, vendar v manjši meri. Prvenstvo

no pa jih naj prevzame družina. Stevilne družine so že v prejšnjih letih razumele pomen in vrednost praznovanja Novoletne jelke za otroke. Saj je to praznik, ki zbliža starše in otroke, jih medsebojno tesno poveže ter prinese v sleherno hišo ubrano razpoloženje in veselje. Praznovanje jelke v družini naj bi zajelo vse domove. Ob jelki naj bi se v veseljem smehu in pesmi znali otroci, mamica in očka, pa tudi najbližji sorodniki in prijatelji. Pod jelko bodo otroci našli darilce, ki ga je za njih pripravil dedek Mrz, pa tudi očka in mamica bosta našla darilo, ki ga je pripravil mož ženi, žena možu, ali pa ljubčič otroci svojim dragim staršem. Tako bo družinski praznovanje Novoletne jelke družino zbližalo še tesneje in jo povezovalo v trdno celoto, ki bo najboljša garancija za srečno in uspešno rast skupnosti, naše družbe. Istočasno pa bo otrokom tudi praznovanje za vedno topel spomin na družino, spomin na lepo in srečno mladost, ki mu bo morda v težkih življenjskih situacijah moralna opora za njegovo delo in ravnanje. Morda se bo nekdo, ko bo imel že sam svojo družino, z ljubeznijo spomnil na svojo mladost in bo hotel tudi svojim otrokom narediti mladost tako lepo in toplo, kakor je bila njegova.

Vsebinsko bi radi praznovanje obogatili — toda...

Ze prejšnja leta so vzgajitelji in društva, ki so pripravljala Novoletno jelko tožili, da nimajo dovolj gradiva za praznovanje. To je prišlo do izraza tudi na letošnjem zboru okrajnih DPM. »Ne vemo, kaj in kako naj dedek Mrz otrokom govori, da bo v resnici dobro in otroku primerno — dobrih izric pogrešamo. Vse so že zastarele!«

Kaj naj dedek Mrz otrokom pove, bi najbrž napisal kdor koli težko. V vsakem kraju so potrebne drugačne, tudi miselnost in razgledanost otrok ni povsod

In še nekaj

V letošnjem Tednu otroka so bili v vseh okrajih zbrani skladi za zaščito otroka. Iz sredstev teh skladov bodo posamezni okraji, ki nimajo drugih možnosti, tudi pripravljali Novoletno jelko. — Vendar pa naj del teh sredstev porablja samo za organizacijo in kolektivne obdaritve, nikakor pa ne za individualna darila, ker bi na tak način ne mogli reči, da so bila zbrana sredstva tudi v resnici dobro in pravilno izkoriščena.

Razen tega pa pri pripravah za jelko ne pozabimo, da velja naša skrb vseh mladini. Ne samo oredšolski in osnovnošolski otrok, tudi srednješolska in vajeniška mladina naj ve, da je dedek Mrz prijatelj vseh mladih ljudi. Zato naj bodo pridetive, predstave in zabave toliko pestre, da bodo zajele in razveselile vse in da bodo ob robu starega leta zajele v svoj krog nazadnje še nas — odrasle.

OB ROBU dogodkov

Mendés - France srečno preстал težko preizkušnjo

Francoski ministrski predsednik je pred skupščino podrobno opisal položaj v Indokini v času, ko je stopil na čelo vlade kakor tudi svoja prizadevanja za koristi Francije med konferenco v Ženevi

Pariz, 20. dec. (r.) Francoska narodna skupščina je danes popoldne izglasovala zaupnico vladi Mendés-France v zvezi s proračunsko razpravo v Indokini. Za zaupnico je glasovalo 310, proti pa 172 poslancev. Takoj po glasovanju se je začela debata o ratifikaciji pariških sporazumov. General Billote je podal skupščini poročilo parlamentarnega odbora za zunanje zadeve, v katerem priporoča ratifikacijo teh sporazumov.

Pariz, 20. dec. (AFP) Danes šest mesecev po prihodu na oblast je vlada Pierra Mendés-Francea pred najtežjo preizkušnjo. Pred debato o ratifikaciji pariških sporazumov, ki bi se bila morala začeti danes popoldne, pa je bila odložena na zvečer, je ogrožen obstoj vlade ob na oko nepomembnem vprašanju — proračunu ministrstva za pridružen države. Glede na to, da je bila razprava o tem proračunu v noči od petka na so-

»usmerila vse svoje napore za udržitve francoskega ekspedicijskega korpusa in za rešitev ljudi, ki so bili v nevarnosti«.

Mendés-France je nadaljeval, da med razgovori v Ženevi ozemeljska enotnost in nedotakljivost vietnamskih meja nikoli nista bili dvomljivi. Ko se je pomudil na poteku ženevskih razgovorov, je dejal, da je prejšnja francoska vlada dala okvir za razgovore, on pa se je samo trudil, da »bi nasprotno stran pripravil do čim večjega popuščanja«. Mendés-France je nato odgovoril na več medklicev Bidaulta, ki ga je obtoževal, da je samovoljno privolil na volitve v Vietnam. Dejalo je, da je samo vztrajal pri tem, da je treba podaljšati rok 6 mesecev ter tudi dosegel rok dveh let. »Sam predsednik Eisenhower je ocenil to potezo kot nepričakovano uspešno«, je pripomnil Mendés-France.

Predsednik vlade je nato opisal politično dejavnost vlade nasproti Indokini, odkar so se nehale sovražnosti. Dejalo je, da se Francija ne bo vmešavala v notranje zadeve Vietnama, ker ženevski sporazum narekuje Franciji popolno nevtralnost. Vietnamu je treba pomagati, zato nameravajo ZDA pridoneti leto dati državam Indokine 400 milijonov dolarjev. Francoski predsednik je pripomnil, da je bil vedno smoter francoske vlade, da bi se ZDA pridružile njenim ukrepom v Vietnamu.

Mendés-France je zaključil svoj govor s pozivom na narodne poslance, naj omogočijo vladi, da bo nadaljevala »svoje velikodušno delo za udržitve miru«. Govor so pozdravili poslanci skrajne desnice, sredine in umerjene levnice. Debata se je nadaljevala popoldne od 15. uri.

Sovietska grožnja Britaniji

Vlada ZSSR je poslala noto tudi Avstriji z opozorilom, da bi ratifikacija pariških sporazumov zavrla rešitev avstrijskega vprašanja

London, 20. dec. (r.) Sovjetska vlada je danes izročila britanskemu veleposlaniku v Moskvi noto, v kateri pravi, da bo razveljavila britansko-sovjetsko pogodbo o prijateljstvu iz leta 1942 če bodo ratificirani pariški sporazumi. Nota je podobne vsebine kakor nedavna sovjetska nota francoski vladi.

Ker pa je londonski parlament že ratificiral pariške sporazume, so na današnji tiskovni konferenci, ki jo je priredilo sovjetsko zunanje ministrstvo, vprašali novinarji, ali je sovjetska nota je opozorilo, ali že dejansko anuliranje britansko-sovjetske pogodbe. Odgovor, ki so ga dobili je bil tako nejasen, da ga tolmačijo kot željo sovjetske vlade, da zasedaj se ne želi povedati kdaj sporazum preneha veljati: šele takrat ko bodo vsi parlamentari-

tificirali pariške sporazume, ali že sedaj?

Dunaj, 20. dec. (r.) Sovjetska vlada je poslala avstrijski vladi noto, v kateri pravi, da bi ratifikacija pariških sporazumov in ponovna oborožitev Nemčije povzročili nove ovire za ureditev avstrijskega vprašanja. Nota pravi, da bi se s ponovno oborožitvijo Nemčije povečala nevarnost anksusa.

Sovietski odgovor na jugoslovansko noto

Beograd, 20. dec. (Tanjug) — Jugoslovanska vlada je po svojem veleposlanstvu v Moskvi sprejela sovjetsko noto, ki je dejansko odgovor sovjetske vlade na jugoslovansko noto z dne 24. novembra, v kateri so bili navedeni razlogi jugoslovanske vlade, zaradi katerih se ni mogla udeležiti moskovske konference 29. novembra.

»Vlada ZSSR — pravi nota — je sprejela na znanje izjavo v notih vlade FLRJ, da podpira idejo konference, ki jo je predlagala sovjetska vlada in da priznava, da bi takša konferenca, ki bi bila v skladu s načeli Ustanovne listine OZN, precej prispevala k popuščanju mednarodne napetosti.«

Nota ponovno poudarja stališče sovjetske vlade do ratifikacije pariških pogodb in oborožitve Zahodne Nemčije.

Uradna obsodba

protijugoslovanskega članka v grškem časopisu

Atene, 20. dec. (Agencia Atene) Zastopnik grškega ministrstva za zunanje zadeve je izdal danes naslednje sporočilo:

»Neki solunski časopis je objavil pred kratkim uvodni članek z naslovom »Zamaskirani Bolgari iz Skoplja«, v katerem neupravičeno napada našega zaveznika Jugoslavijo. Uvodni članek zagovarja nesprejemljivo stališče, ki je popolnoma nezdružljivo z duhom iskrenega prijateljstva in sodelovanja med Grčijo in Jugoslavijo. Obsojamo tak nastop in tako stališče neodgovornih krogov, ki je v očitem nasprotju s javnim mnenjem in državnimi koristmi. Take zlobne manifestacije lahko koristijo samo našim nasprotnikom. Odvč je poudariti, da je treba grško-jugoslovansko prijateljstvo braniti ne le pred slehernim neupravičenim napadom, pač pa je treba tudi utrjevati sklade z odločnim stališčem naše vlade in vročimi željami grškega naroda. Grški časopisi so poklicani, da v izpolnjevanju te narodne dolžnosti prisloščijo na pomoč in dajo svoj delež.«

»Vlada ZSSR — pravi nota — je sprejela na znanje izjavo v notih vlade FLRJ, da podpira idejo konference, ki jo je predlagala sovjetska vlada in da priznava, da bi takša konferenca, ki bi bila v skladu s načeli Ustanovne listine OZN, precej prispevala k popuščanju mednarodne napetosti.«

Socialisti žele sporazumno rešitev še nerešenih vprašanj

Intervju dopisnika »Slovenskega poročevalca« s koroškim deželnim glavarjem g. Wedeniggom

Dopisnik »Slovenskega poročevalca« v Celovcu je 13. decembra zaprosil deželnega glavarja Koroske g. Ferdinanda Wedeniga, naj bi mu kot predstavnik socialistične stranke na Koroskem podal nekaj izjav v zvezi s nedavnimi izpadi proti obstoječemu zakonu o dvojezičnem šolstvu s strani nekaterih krogov na Koroskem.

Vprašanje: Ali je po vašem mnenju sedajni šolski zakon na Koroskem izraz demokratične zaščite Koroskih Slovencev — kot je bilo to do sedaj večkrat poudarjeno s strani merodajnih avstrijskih državnikov, ali pa je rezultat pritiska okupacijskih sil — kot žele to sedaj prizadeti določeni krogi?

Odgovor: Ni dvoma, da je obstoječi šolski zakon tudi pod vplivom okupacijskih sil. V tistem času namreč združene Avstrije še ni bilo, pa so za nalogo zveze skrbele okupacijske oblasti. Takratna začasna Koroska deželna vlada se je odločila — ker praktičnega vzkroka še ni bilo — za danes veljavno šolsko ureditev. Bilo je poudarjeno, da je to provizorij in da bi prišlo pozneje — po določitvi njihove izkušnje — do končne rešitve. Sam sem mnenja, da je obstoječa rešitev pri dani strukturi prebivalstva zadovoljiva, čeprav je treba dodati, da ta rešitev vzbuja močan odpor v nekaterih predelih s pretežno nemškimi prebivalstvom.

Vprašanje: Predstavnik Koroskih Slovencev so mnenja, da bi pomenila realizacija tako imenovane »pravice staršev« v današnjih pogojih izrazito raz-

narodovalni ukrep. To predvsem iz razloga, ker označujejo nekateri vplivni politični faktorji na Koroskem vsako težnjo v smislu dejavnosti zaščite manjšine kot »slovenizacijo« in skušajo vsakogar, ki bi se zavzel za demokratične pravice manjšine ožigosati kot »slovenizatorja« in »jugoslovanskega agenta«. Ali je po vašem mnenju v takih okoliščinah mogoča zares svobodna odločitev staršev?

Odgovor: V zvezi s pravico staršev želim poudariti razliko med tolmačenjem pojma »pravica staršev«. Mi, socialisti, smatramo, da je potreba in dolžnost staršev sodelovati s šolo in sodočiti pri vprašanih vzhajajočih otrok, oziroma mladine. Vendar pa pod »pravico staršev« ne smatramo — kot to smatrajo nekateri — pravice, da starši odločajo o tistih nalogah šole, ki spadajo v območje šolskih oziroma pedagoških strokovnjakov kot n. pr. šolski programi. Smatram, da je v osnovi napačno govoriti o »priljubljenosti« ali »priljubljenosti« predmetih, ker je šolski pouk imenovan »pravica staršev« v današnjih pogojih izrazito raz-

Beneška četa in Beneški Slovenci

V zvezi s člankom »Vrata so odprta...«, ki smo ga dne 11. decembra objavili na 3. strani našega lista, nam je beneški partizan Jožko Ožnjak poslal naslednji prispevek:

Beneška četa sta pred kratkim italijanska časopisa »Messaggero Veneto« in »Il Piccolo« prikazala kot roparsko in ubijalsko in kot četo, ki bo morala pred italijanskim sodiščem odgovarjati poleg drugega tudi za svoja raznarodovalna dejanja, ki jih je, kakor navaja »Messaggero«, izvajala na ozemlju Beneške Slovenije.

Najprej in na kratko si malo ogledimo zgodovino Beneških Slovencev, da ugotovimo od kod pravzaprav ti izvirajo in komu pripadajo.

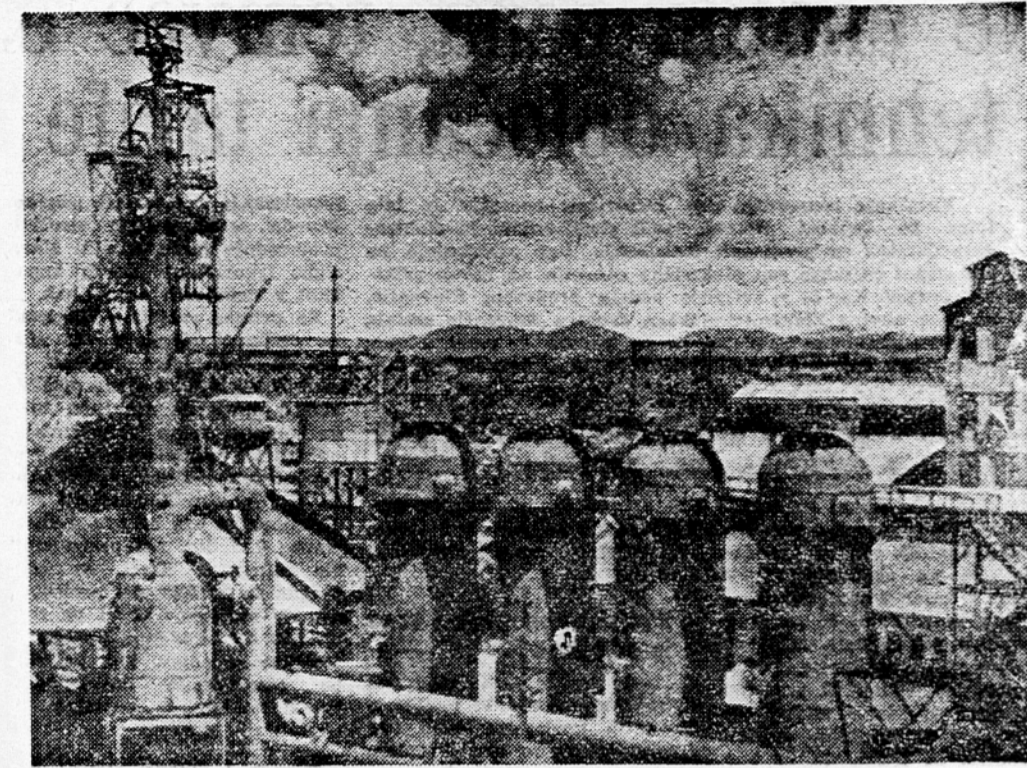
Do leta 1866 je bila Beneška Slovenija skupno z osrsko Slovenijo pod avstroogrsko monarhijo. Za Beneške Slovence je najbolj pomembna vojna med Avstrijo in Prusijo 1866. leta. V tej vojni se je Italija priključila Prusiji kot zaveznica, ker je težila po tem, da odtrga od Avstrije Beneške in Furlanske nižino. Italiji se je posreželo uresničiti v naprej določeni cilji, kateri Avstrija je bila v tej vojni poražena in je poleg ozemlja, ki ga je morala odstotiti Prusiji, izpuhila Beneške Furlanije in Beneško Slovenijo. Tega leta je meja med Avstrijo in Italijo odrezala del slovenske-

ga ozemlja, ki je še danes ločeno od svoje resnično matične države. Kmalu po temu dogodku je bil na tem ozemlju prebistec, ki se je zaključil v korist Italije. Vzrok temu je bil v tem, ker so bili Beneški Slovenci pod tedanjo Avstrijo močno socialno zatirani. Mislili so, da jim bo v novi državi (Italiji) boljše in da bo državna oblast uredila vse potrebno, za izboljšanje življenjske ravni povsem revnemu beneškemu ljudstvu. Obupne socialne razmere v katerih je živel beneško ljudstvo, so nudile tedanjim italijanskim politikom propagatorjem in agitatorjem ugodno priložnost, da so izrabljali to položaj brez posebnih težav pridobili glasovne beneškega ljudstva, in nato priključili vso Beneško Slovenijo svoji državi. In ne samo to: italijanski politiki so poleg izrabljanja teh socialnih in drugih momentov obljubili beneškemu ljudstvu vse, kar se je pač dalo in jim imeli tudi vse pravice, ki jih pod tedanjo Avstrijo niso imeli. Po priključitvi so Beneški Slovenci kmalu spoznali, da so bili prevarani, kajti strahne globoke razmere v katerih je ljudstvo živelo se niso prav nič

izboljšale. V nekaterih oziirih so se celo poslabšale, kar je imelo za posledico, množično emigracijo, iti so morali s trebuhom za kruhom, če so hoteli živeti. Ljudstvo je poleg ostalega spoznalo, da so bile italijanske obljube zgolj demagogija in da so obljubljali le dotle, dokler niso dobili njihovih glasov, s pomočjo katerih so priključili to slovensko ozemlje Italiji.

Začelo se je ne samo socialno zatiranje, ampak tudi mnogo pomembnejše nacionalno zatiranje, ki so ga izvajali postopoma in ga je nameraval v celoti uresničiti Mussoliniev fašistični režim. Težnja tega režima je bila čimprej poitalijančiti beneško ljudstvo. Prepovedali so uporabo slovenskega jezika v cerkvah in drugih ustanovah. Na proteste Beneških Slovencev so odgovarjali s še hujšim pritiskom.

Ta raznarodovalna politika, ki jo je spremljal nahušni pritisk, je odprala očim Beneškim Slovincem, ki so to v času NOB očito dokazali. Prostovoljno so pristopili k NOB in s tem dokazali vsemu svetu kam pripadajo. Tako sta bila leta 1943 ustanovljena beneški in rezijanski bataljon,

Zelezarna v Džamšedpuru je ena največjih indijskih železarn

PO PODPISU ITALIJANSKO-JUGOSLOVANSKIH GOSPODARSKIH SPORAZUMOV

Novo obdobje v razvoju gospodarskih stikov

Beograd, 20. dec. (Tanjug) V jugoslovanskih gospodarskih krogih poudarjajo, da sta finančni sporazum in sporazum o gospodarskem sodelovanju med Jugoslavijo in Italijo, ki so ju podpisali pred dvema dnevo v Beogradu novo obdobje v razvoju gospodarskih stikov med obojema državama. Rešitev finančnih vprašanj odpira pot za nadaljnjo razširitev medsebojne zamenjave, določbe sporazuma o gospodarskem sodelovanju, o katerih bodo še govori-

lili drugo polovico januarja 1955 pa odpirajo široke možnosti za gospodarsko sodelovanje na mnogo večjem področju kot doslej.

Pričakujejo, da se bo zamenjava med Italijo in Jugoslavijo občutno povečala in bo znašala na vsaki strani 30 do 40 milijonov dolarjev na leto. Glede na sporazum o ureditvi finančnih obveznosti, ki izvirajo iz mljorovne pogodbe in vseh poznejših sporazumov Jugoslavije z Italijo, bo Jugoslavija v prihodnjih treh letih uvozila še raznega blaga za 30 milijonov dolarjev, dobljenih na račun reparacij.

Ko razglabljam o nastalih možnostih v naši zamenjavi z Italijo, računajo strokovnjaki, da bodo les, živila in kmečki pridelki zavzemali tudi v prihodnje okrog 80% jugoslovanskega izvoza. Ostanek jugoslovanskega izvoza bo odpadel verjetno na rudo in kovine, kmetijsko izdelke in drugo blago. — Glede uvoza iz Italije bo največja postavka odpadla na tekstilno blago, stroje in motorje, prevozna sredstva, električne stroje in elektromaterial. Te štiri skupine izdelkov bodo v jugoslovanskem uvozu iz Italije

verjetno udeležene z okrog 70 odstotki.

Med razgovori v Beogradu sta obe stranki poudarili koristi, ki jih prinaša liberalizirana zamenjava. Jugoslovanski gospodarstveniki so mnenja, da bi mogla zamenjava z Italijo, če bi priznala naši državi enake pravice kot ostalim državam članicam evropskega gospodarskega sveta, nedvomno prav hitro doseči svoj povojni rekord.

Zapisnik o uporabi vsote 30 milijonov dolarjev za nabavo investicij in ostalih potrošnih dobrin določa, da je 17 milijonov dolarjev namenjenih za nakup opreme za elektrogospodarstvo, 13 milijonov pa za nakup reprodukcijskega in potrošnega blaga. Na račun reparacij bomo torej dobili blago, ki ga v tem času najbolj nujno potrebujemo. Nabava tega blaga bo nedvomno pospešila naš gospodarski razvoj. Se ne rešeno vprašanje v tem okviru, se pravi ureditev dobrin italijanskih optantov, bo verjetno v kratkem rešeno v obojestransko zadovoljstvo tako, da bodo ustvarjeni pogoji za nadaljnje uspešno sodelovanje.

Zasedanje Socialistične internacionale

Amsterdam, 20. dec. (r.) Svet socialistične internacionale je danes razpravljal o pariških sporazumih, o združitvi Nemčije in o odnošjih med Vzhodom in Zahodom. Namestnik vodje britanske laburistične stranke Morrison je pozval nemške socialne demokratke, da naj prenehajo z borbo proti ponovni oborožitvi Nemčije. Vodja nemških socialističnih demokratov Ollenhauer je odgovoril, da bi bilo nemogoče prepričati velik del nemške mladine, da je zopet potrebna vzpostavitev nemške vojske, ne da bi bil preje podvzet poskus za sporazum s SZ.

TELEGRAMI

NEW DELHI, 20. dec. (Reuter). Indijski minister za finance Deviser je danes izjavil, da bo vlada prevzela »imperialno banko Indije«, ki je največja indijska delničarska banka. Prevzela in združila bo tudi nekatero banko, priključena pokrajinski vladam ter ustanovila državno banko.

PARIZ, 19. dec. (AP). Guatemalski krogi v Parizu izjavljajo, da je bivši predsednik guatemalske vlade Arbens v petek zvečer iz Mehike odpotoval v Svico.

NICOSIA, 20. dec. (AFP). Ciprska vlada je danes preklicala izredne varnostne ukrepe po demonstracijah študentov proti odložitvi debate v OZN o Cipru. Položaj na Cipru je spet popolnoma normalen.

TOKIO, 20. dec. (Reuter). Japonski zavod za ribištvo je sporočil danes, da skupni teroristov v Egiptu se vedno preveč radioaktivne, da bi smeli v njih loviti. Okolišnji plankton je prenesel radioaktivnost tudi v druge dele Tihine oceana.

KAIRO, 20. dec. (AP). Minister za nacionalno orientacijo Saifur Saieem je izjavil sinoči, da so sudijski ministri Morgani Hamza, Kalafah Kalida in Ahmed Gill skušali bivšega predsednika Egipta Nagiba, preden mu je bila odvzeta oblast, spraviti v Sudan. S tem so baje hoteli pomagati Nagibu v boju proti sedanjemu režimu v Egiptu.

KAIRO, 20. dec. (AFP). Jutri bo izrečena sodba 24 članom organizacije »Muslimanski bratje«, ki so imeli obravnavo prejšnji teden. Kralji se bo začela obravnavati debata o vlogi in zato od egiptovskega letalstva, ki so obtoženi, da so hoteli podtakniti razstrelivo v letalo predsednika vlade, ko se je odpravil na pot v Asin.

LONDON, 20. dec. (Reuter). — Britanski zunanje ministrstvo je sporočilo danes, da je Anthony Eden zbolel za gripo in zato odpovedal današnji obisk Jordanskega kralja v Jordanskem veleposlanstvu.

WASHINGTON, 20. dec. (AP). Ameriški minister za zunanje zadeve je izjavil danes, ko se je vrnil iz Pariza, da so na sestanku sveta severnoatlantskega pakta sočasno sprejeli nekaj važnih sklepov. V tork bo na redni tiskovni konferenci povedal svoje mnenje o tem.

NEW DELHI, 20. dec. (Reuter). Pomočnik ministra pošt radž Bahadur je izjavil danes, da bo Indija v kratkem uvedla telefontski

Jožko Ožnjak

Ne enotna cena, temveč enotna tehnika določanja tarife

Vprašanje izenačenja cen električne energije je bilo letos že večkrat načeto. Razni strokovnjaki iz elektro-gospodarstva so predlagali izenačenje, ker pričakujejo na eni strani znižanje cen električne energije na račun zvišanja druge. Ker bi to zvišanje zadelo predvsem Slovenijo, se je v okviru Elektrotehniškega društva Slovenije sestala posebna strokovna komisija, ki je podala v zvezi s tem problemom več svojih ugotovitev. Iz tega povzemamo naslednje:

Tudi v pogledu drugih stroškov niso podjetja v enakopravnem položaju

Vprašanje je, zakaj se ravno na električno energijo zahteva uvedba enotnih cen za vse državo, ko pa obstajajo velike razlike v cenah posameznih proizvajalcev in surovin, ki so prav toliko ali pa še bolj važni za človeka ali pa industrijo (živila, premog, les, rude). Ni umestno primerjati vprašanja enotne cene električne z enotnimi cenami železnice, in trditvi, da bi bilo tako treba postaviti industrijo v enakopraven položaj tudi v pogledu cen električne energije. Železnica ima enotne tarife na tona — kilometer, ki pa so različne, za razno blago, pri tem pa vseeno nastajajo za vsako podjetje glede na njegovo lego in oddaljenost od surovin in stroškov. Tako so zelo različni stroški prevoza železne rudi iz bosanskih nahajališč do Zenice, ali pa do Jesenic; stroški izvoza cementa po morju iz dalmatinskih cementarn ali pa po železnici iz kopenskih cementarn itd. Železniški prevoz potemtakem ne postavlja podjetij v enakopraven položaj glede transportnih stroškov.

Struktura povprečne cene je odločilna

V razprava o izenačenju cen električne energije, se navaja za Slovenijo povprečna cena 5.50 din za kilovatno uro. Pri tem pa ne smemo prezreti, da se polovico v LR Sloveniji proizvede električne energije prodaja po izredno nizki ceni elektro-kemični in elektrometalurški industriji ter preko mejne republike, predvsem v LR Hrvaško. Če odštejemo te potrošnike, se povprečna cena električne energije takoj dvigne na 8.70 din za kilovatno uro. Vendar tudi ta povprečna cena pravzaprav nič ne pove, kajti skoro polovica — točno 46 odstotkov — gospodinjstev v LRS plača več kakor okoli 19 din za kilovatno uro, medtem ko pridejo razne industrije celo do cene 30 din za kilovatno uro. Razlika v cenah električne energije povzročajo v glavnem različni stroški proizvodnje, ki pa so v svojem znatnem stalnem delu v precejšnji meri odvisni od stopnje

izkoriščanja energetskih naprav.

Seveda se v velikih stroških proizvodnje mora zrcaliti zlasti slabo izkoriščanje novih kapacitet v nekaterih republikah. Za primer vzemimo elektranost velikosti Mariborskega otoka ali Vuzenice, zgrajeno za moč 57.000 Kw, ki stane približno 7.5 milijarde dinarjev, tako da zneso leto amortizacija, obresti in vzdrževanje približno 25 milijonov dinarjev. Pri proizvodnji ene milijarde kWh stane kilovatna ura na pragu elektrarne 0.25 din, pri proizvodnji 500 milijonov kWh se cena dvigne že na 0.50, pri proizvodnji 100 milijonov kWh pa celo na 2.50 din. Podobno povečanje stroškov se pojavi tudi pri slabo izkoriščanih daljnovodih, transformatorskih postajah in razdelilnih omrežjih.

Razlike v stopnji elektrifikacije posameznih delov naše države so velike, pa naj si bo glede izgradnje elektrarn in razdelilnega omrežja ali pa glede števila priključenih potrošnikov. Dejstvo, da obstaja v Sloveniji daljša tradicija v elektro-gospodarstvu, da so zbrane večje izkušnje v organizaciji in obratovanju, da so elektrarne medsebojno dobro povezane in da se smotrno izkoriščajo, dalje, da so prenosne transformacije in distribucijske naprave razmeroma zelo dobro izkoriščene in celo preobremenjene; vse to zgovorno dokazuje, da morajo biti tudi stroški proizvodnje nižji kakor v republikah, v katerih vsi omenjeni pogoji še niso ustvarjeni.

Lahko rečemo, da je sedanjí nivo cen v posameznih republi-

kah določen na objektivni ekonomski podlagi. Da uporablja električno energijo na način, ki omogoča boljše izkoriščanje elektroenergetskih naprav, znižanje stroškov proizvodnje in prenosa ter zmanjšanje potreb po novih investicijah.

Razumljivo je, da ni mogoče primerjati srednje cene električne energije med republikami niti v isti skupini potrošnikov, na primer v industriji, če je v veljavni v eni republici sodoben tarifni sistem, v neki drugi pa zastareli in nesmotrni sistem cene samo za kilovatno uro, ne glede na čas uporabe. Marsikateri potrošnik iz teh krajev bi po tarifi LRS in njenih tarifnih postavkah plačal kilovatno uro celo dražje, kot jo plačuje sedaj.

Izenačenje cen električne energije v vsej državi ne bi pomenilo približevanja, marveč oddaljevanja od sproščanja ekonomskih zakonov in vračanje k že opuščeni administrativni metodi gospodarjenja. Celotno dobri administrativnega gospodarstva nismo imeli izenačenih cen, ker pač niti tedaj ni bilo mogoče tega opravičiti. Enotne cene bi zahtevale začetno in tekoče ugotavljanje ekonomsko potrebnih stroškov po istih kriterijih za vse proizvodne prenosne in distribucijske elektroenergetske objekte v obratovanju in v gradnji, in za vsa elektro-gospodarska podjetja v državi, kar predstavlja nalogo, ki je tudi veliki aparat bivšega administrativno vodena gospodarstva ne bi objektivno in zadovoljivo zmogel.

Svoj čas so bila že načeta podobna vprašanja, na primer vprašanje poenotenja prevoznih stroškov za surovine do mesta proizvajalca ne glede na oddaljenost. Tak ukrep pa ne bi bil gospodarsko upravičen in se zato o njem tudi več ne razpravljajo.

Izenačenje cen ne rešuje glavnega problema — pomanjkanje električne energije

Z izenačenjem cen ne bi rešili pomanjkanja električne energije. Nasprotno, v onih energetskih sistemih, v katerih primanjkuje električne energije pa bi se jim cene znižale, bi nižje cene povzročile dvig konzuma električne energije in še večjo energetsko krizo. Prav verjetno pa je, da bi se pri izenačenju cen električne energije zvišale tudi cene industrijskih proizvodov, kljub splošnemu prizadevanju, da bi se zvišanje vsaj preprečilo, če se ne doseže znižanje. To velja predvsem za monopolna podjetja.

Izenačiti cene električne energije za potrebe gospodinjstev bi pomenilo odpovedati se instrumentu za vodenje posebne smotrne energetske politike, ki jo vodi, oziroma naj bi jo vodila vsaka republika, oziroma energetski sistem, ustrezno svoji strukturi razpoložljivih virov energije (les, premog, plin, nafta, hidroelektrična energija).

Podražitev elektrike za gospodinjstvo, bi v Sloveniji onemogočila uspešno borbo v štednji lesa za kurjavo, ki ga naj nadomesti elektrika. To še posebej velja za naše podeželje, kamor premog zaradi oddaljenosti in transportnih težav težko prodre. V Dalmaciji, ki je skoraj brez gozdov, razpolaga pa to področje ravno pozimi z zadostnimi količinami vodne energije, bi pri podražitvi elektrike za gospodinjstvo prišli v nemogoč položaj, da bi morali sekati les za kurjavo in uvažati iz oddaljenih področij drva in premog, medtem ko bi se presežna voda prelivala neizkoriščena čez jezove hidroelektrarn.

V Bosni bi bilo nasprotno. Tam je na razpolago dovolj cenene premoga in lesnih odpadkov po gozdovih, ter bi znižanje cen električne energije za gospodinjstvo v celoti energetski politiki te republike ne bilo smotрно.

Glede na dejstva, da vse republike še niso energetske med seboj povezane, da je obstoječa medrepublika izmenjava električne energije še neznatna in da bodo ravno v prihodnjem in naslednjih letih nastale največje spremembe v zvezi z dograditvijo novih proizvodnih in prenosnih kapacitet, meni omenjena komisija elektroenergetskih društev, da sedanja prehodna doba ni primerna, da se vprašanje izenačenja cen električne energije sploh načelja.

Če so cene električne energije v nekaterih republikah iz objektivnih vzrokov previsoke, naj bi se jim dajala pomoč iz centralnih fondov v obliki pomoči zaostalim republikam. Cena električne energije v medrepubliki izmenjavi pa naj bi se skladno z osnutkom predloga družbenega plana za leto 1955 določila na podlagi ekonomskih stroškov do predajnih točk v povejanih elektroenergetskih sistemih. Vzporedno s tem osnutkom pa naj bi se pričelo z unificiranjem tehnike tarifnih sistemov v vseh republikah.

KULTURNI RAZGLEDI

Kristina Brenkova: Najlepša roža

Kristina predstava mladinske igre

V literaturi imamo veliko primerov, da je pisatelj ustvaril neko delo na osnovah kakšnega povsem drugega tujeja dela, bodisi, da ga je to delo oplojilo snovno, vsebinsko, motivično, stilno ali kakšno drugače. V tem seveda ni nič slabega, če je pisatelj črpal iz tujeja dela samo pobude in je potem ustvaril svojstveno novo delo. Tudi nova slovenska mladinska igra »Najlepša roža«, ki jo je napisala že znana avtorica Kristina Brenkova in jo je pred kratkim uprizorilo Mestno gledališče v Ljubljani, je nastala na podoben način. Zato se nam zdi potrebno in še najbolj prav, da skušamo najprej na kratko ugotoviti glavne značilnosti korenske pripovedke »Sim Cenc«, na osnovi katere je Kristina Brenkova ustvarila svojo igro, in nato še spoznati, kaj je avtorica prevzela iz pripovedke, kaj je dodala novega in svojega in končno oceniti novo igro kot celoto.

Korejska pripovedka »Sim Cenc« je povsem kratka, jasna in preprosta v pripovedi in zgradbi, vsebinsko zgostena, bogata in jedrnata ter kot celota lepo zaključena. V njen smisel je v lepi pripovedni nekoliko pravilni obliki izraziti etično načelo, ki ga v globini svoje duše čuti in v vsem sreem veruje vanj preprost korejski človek in obenem vsak moralno naraven človek. Pripovedka »Sim Cenc« na pripoveduje o mladi, lepi, dobri in edini hčerki starega slepega ribiča, ki je sama žrtvovala svoje življenje, da bi s tem vrnila očetu vid. Za to svoje nam vse plemenito dejanje je bila mnogotero poplačana: prišla je spet na zemljo in postala srečna žena mladega, lepega in dobrega cesarja. Pripovedka sama ne vsebuje nobenih posebnih bolj očitnih dramatičnih elementov, ki bi se mogli s pridom uporabiti za osrednjo gibala dejanja neke igre s približno isto vsebino, kar je »Najlepša roža«. Tako ta nova slovenska mladinska igra ne kaže nobenega strnjeneja dramatičnega dejanja. Kristina Brenkova je izbrala iz pripovedke le glavne vse-

binske elemente in jih brez globlje in prave dramske napetosti prikazala v petih slikah, ki jih je med seboj povezala s prologi, s katerimi pa tudi pojasnjuje dogodke, da bi mogli mladi gledalci razumeti, kar gledajo. Ker je vsebina pripovedke dokaj skopna, se je pisateljica oprlela vsake še tako obrobne osebe in jo pripeljala na oder. Seveda s tem dosegla večjo pe-

v dejanja in je zato celotna struktura igre precej ohlapna in ne dovolj zanimiva. Dialog je malo dramatičen in mestoma za otroka težje razumljiv.

Za uprizoritev samo moremo reči, da je bila dobra. Delo je režiral France Presetnik, ki sicer nastopa kot igralec, njegova režiserska zamisel je slonela na trdnih tleh. Zelo močno in jasno je začrtal posamezne tipe, seveda kolikor je to dovoljevala os-

strost dogodkov, ki se odvijajo v posameznih slikah, vendar pa je po drugi strani s tem zabrisala in uničila učinkovitost osnovne in glavne misli, etične resnice, ki je v pripovedki zelo jasna in lahko razumljiva. Kristina Brenkova je sicer ostala v glavnem zvesta vsebini pripovedke, vendar je tudi tu in tam kaj sprejela ali dodala. Ponekod je to storila spretno in igri v korist, posebno s spremembo osebnih lastnosti nekaterih oseb. Zanimiva je tudi uvedba novih oseb, s katerimi je avtorica dogajanje samo razširila, skoraj nikoli pa ne poglobila. Med temi je posebno zanimiva cesarična, ki ima v igri kar pomembno vlogo. Omenili bi lahko še več takšnih domislic Kristine Brekove, vendar tu ni jedro dela. Važnejše se nam zdi, da pisateljica vsega tega ni znala dramaturško dobro povezati

nova, ki jo je mogel najti v tekstu samem. Domiselno je poudaril tudi razne konflikte, kadar je bilo to mogoče. Pametno in hvale vredno se mi zdi tudi njegovo prizadevanje, da vneso v dogajanje čim več komičnega. Slabša je bila ponekod mizanscena. Zelo domiselna je bila tudi njegova scenska zamisel, pri kateri mu je pomagal Mišan Butina. Scena je bila dovolj bogata, pestra in večkrat tudi zelo suggestivna.

Med igralci so pokazali zelo dobre like posebno France Prus, Jože Lončina, Judita Hahnova (trgovci), Slavka Glavinova (cesarična), Julka Starčeva (Sim Cenc) in Miro Kopač (Sim Pojs). V ostalih vlogah je nastopil velik del ansambla. Mnogo nedodelanosti in spodsrdljajev pa je pokazala tehnična plat predstave.

Jože Jerko

Zimsko-turistične postojanke na celjskem področju vabijo

Te dni je Stalna turistična konferenca Celja izdelala prvi prospekt, ki obravnava zimsko športne in turistične postojanke na celjskem področju. Ne glede na to, da je prospekt pomanjkljiv, saj je prezrli najpotrebnejše podatke za kraje v Zadrski dolini, ki ima v Smartnem, Bočni in zlasti v Gornjem gradu najznamenitejše točke, je vendarle važen pripomoček našemu delovnemu človeku, ki išče v zimski naravi razvedrilo in počitek.

Prospekti omenja na prvem mestu Celje, kot važno zimsko športno središče in izhodišče za zimске ture ter izlete v bližnjo in daljno okolico. Mestu najbližja postojanka je CELJSKA KOČA z istoimenskim hotelom v nadmorski višini 700 metrov. Celjska koča je lahko dostopna že v dveh urah zmerne hoje iz mesta. Hotel se ponaša z moderno notranjo ureditvijo. Cena pensiona je 450 din na dan. V neposredni bližini hotela so lepi smučki tereni. — Najbližja soseda Celjski koči je SVETINA s planinskim hotelom v nadmorski višini 790 m. Tudi ta postojanka je lahko dostopna; iz Celja je tri ure zmerne hoje iz Stor pa slabi dve uri. Hotel, ki ima centralno kurjavo, elektriko itd., oskrbuje pravzaprav železarna Store. Celodnevna oskrba stane 400 din. Smučki tereni so idealni, pa tudi izleti zlasti k Celjski koči (pol ure) ter v vas Svetino so

zelo priljubljeni. — Edina smučarska žičnica deluje na terenu pri MOZIRSKI KOČI, ki leži 1340 m nad morjem. Do Mozirske koče prideš od že-

in Raduhu. — Koča na RADUHI, v nadmorski višini 1520 metrov, je dostopna iz Luč v treh urah. Tudi ta koča je oskrbovana vse leto. Idealni smučki tereni in prelepi izleti so odlike njene okolice. Planinsko društvo iz Celja oskrbuje med drugimi tudi Kocbekov dom na Koroski. Dom je dostopen v sedmih urah iz Luč in leži v nadmorski višini 1.800 metrov. Koroska se odlikuje z visokogorskim smučkim svetom in lepimi turami na Vršiče, Petkove njive, Škarje, Veliki vrh, Dol itd. LJUBNO OB SAVINJI se v zimski sezoni ponaša s lepimi tereni za smučanje ter z 60 m skakalnico. Za izlete v bližnjo ter daljno okolico je ta kraj idealno središče.

DOM NA SLEMENU — St. Vid nad Soštanjem — leži 1090 m visoko. Najlažje je dostopen iz Soštanja. Lep hotel oskrbuje Planinsko društvo iz Soštanja. Pension stane 400 dinarjev. KOČA NA MRZLICI je dostopna iz Zalca, Prebolca, Trbovelj in Hrastnika v treh urah zmerne hoje. Okoli koče so lepi smučarski tereni. Cena pensiona je 400 din.

Poleg teh, skoraj planinskih in hkrati tudi turističnih postojank omenja prospekt še lepote Logarske doline, nadalje pension Rogovile v Solčavi in podobno.

Prospekt piše tudi o lepota zimskega ribolova in zlasti lova na sulce, za kar nudita Dreta in Savinja obilo možnosti. Enako pomembna za zimski turizem pa so tudi zdravilišča v neposredni bližini Celja in to Dobrna, Rogaska Slatina ter Laško.

Pisma uredništvu

Odprto pismo mestnemu Zavodu za socialno zavarovanje

Moj mož je 1. maja t.l. opustil staro službo in se zaposlil pri »Gradisu« v Ljubljani. Ker je upravičen do prejemanja otroškega dodatka, je podjetje še isti mesec odpisalo vse potrebno v vložišče Zavoda za soc. zavarovanje. Ko sem se kmalu za tem oglasila na Zavodu, mi je rekel tamkajšnji uslužbenec, da čakajo nekateri že po 7 do 9 mesecev. Čez podrugni mesec sem se spet oglasila. Drug, vlnudnejši uradnik je poiskal moževe akte in objavil, da jih bo kot najne postal napre. To je bilo julija. Proti koncu septembra sem se spet oglasila v sobi št. 220, kjer so ugotovili, da manjka še eno potrdilo, ki sem ga že čez eno uro prinesla. Tu so mi objavili, da bo mož že čez nekaj dni

prejel odločbo, toda do danes je še ni.

Ker ima mož le okrog 9000 din plače, je nemogoče, da bi se z njo preživljala štiričlanska družina, zato sem se odločila, da napišem to odprto pismo, ki bo morda le pospešilo rešitev prošnje.

Jožica Košir

Pojasnilo

V zvezi s člankom, ki je bil objavljen v Slovenskem poročevalcu v rubriki »Pisma uredništvu« dne 10. XII. 1954, pod naslovom »Stara pesem na račun drugih« izjavljam, da bom pisca članka Šmida Adolfa, Ljubljana, Soferjeva ulica 20, za njegove navedbe tožil in sodišča objavil v listu. Ljubljana, dne 18. XII. 1954.

Ivan Rebolj

Socialno zavarovanje oseb samostojnih poklicev

Načrt uredbe določa iste pravice za umetnike, kakor jih uživajo na področju socialnega zavarovanja delavci in uslužbenci

Prvi naši filmi za poučevanje matematike

Zagreb, decembra. Pri poučevanju prihaja pedagogom zelo prav film in tako tudi pri poučevanju matematike. »Zora-film«, podjetje za izdelavo dokumentarnih in poučnih filmov v Zagrebu je izdelalo prva dva naša filma za poučevanje matematike in geometrije. Prvi film »Pitagorov izrek« obdeluje problematiko tega izreka, drugi film »Geometrične točke v ravnini« pa obdeluje nalogo iz geometrije, ki jo je sicer zelo težko prikazati. Oba filma sta zelo dobro posneta, tako da lahko razume vsako nalogo tudi navaden ljudsko šolski učencec. Ta prvi poskus so tudi znatni delavci pohvalili in bodo zdaj začeli z izdelavo drugih poučnih filmov iz matematike in geometrije.

Zvezni izvršni svet bo v kratkem sprejel uredbo o socialnem zavarovanju umetnikov.

Uredbo bodo urejene pravice do zavarovanja tistih umetnikov, ki niso v rednem delovnem odnosu. Kakor poudarjajo v odgovornih organih skupščine in zveznega izvršnega sveta, je pri sprejemanju te uredbe nastalo vprašanje: Organizacije književnikov, likovnih umetnikov in filmskih delavcev so bile menja, da naj bi bilo članstvo v teh organizacijah merilo za pridobitev socialnega zavarovanja. Prosvetni organi so bili menja, da bi to pomenilo kršenje demokratičnosti in dalo določen prisljak značaj združenju umetnikov, kajti posamezni umetnik iz kakršnih koli razlogov ni so član združenj. Načrt uredbe zato predvideva, da bodo pravico do zavarovanja določale republiške komisije za socialno zavarovanje umetnikov, ki jih bodo imenovali sveti za prosveto in kulturo ljudskih republik. V teh komisijah bodo predstavniki teh zavarovanih obrtnikov. Zborišče socialno zavarovanje in predstavniki združenj umetnikov tiste pa-

noge, ki ji umetnik pripada.

V načrtu uredbe so določene za umetnike na področju socialnega zavarovanja iste pravice, kakor jih uživajo delavci in uslužbenci. Prispevek za socialno zavarovanje umetnikov se plačuje iz sredstev, zbranih iz davka na avtorske pravice, za filmske delavce pa bodo ta doprinos plačevala filmska podjetja ali pa organizacije, ki najemajo filmske delavce. V odgovornih krogih poudarjajo, da je to le ena izmed uredb, ki pridejo v prihodnjem letu na vrsto in s katerimi se namerava razširiti socialno zavarovanje na osebe, ki se ukvarjajo s samostojnim profesionalnim dejavnostmi. V zavarovanje so doslej zajeti književniki, advokati, filmski delavci s stalno zaposlitvijo in duhovniki. Potemtakem ostanejo kot najštevilnejša skupina le še privatni obrtniki, ki niso vključeni v socialno zavarovanje. Odbor za socialno politiko zveznega izvršnega sveta je predlagal obrtnim zboriscem, naj se pozanimajo za vprašanje zavarovanega zavarovanih obrtnikov. Zborišče se lotijo reševanja socialnega zavarovanja v celoti, posebno pa pokojniškega. Toda v odboru menijo, da bi bilo treba začeti z zavarovanjem zavarovanih in se šele pozneje lotiti ostalih vprašanj, posebno tistih, ki se nanašajo na sklade in prispevke za razne oblike zavarovanja obrtnikov.

Več obrtnikov ostanejo še manjše skupine oseb samostojnih poklicev, ki so se že javljale odboru za socialno politiko v pogledu socialnega zavarovanja. To so na primer pooblašteni inženirji, lastniki tiskarjav, ki niso obrtniki, nosači itd. Te osebe niso vključene v nikakoli organizirani, preko katerih bi se lahko socialno zavarovale. Menijo, da bi ta problem lahko rešili na ta način, da bi davčni organi hkrati s prijavljanjem obrti in dejavnosti teh oseb, prijaviteli te ljudi socialnemu zavarovanju ter zagotovili naplačilo socialnega prispevka.

Pomemben problem je tudi zavarovanje delavcev, ki so zaposleni pri privatnih gradbenih podjetnikih. Ti držje precejšnje število neprijavljenih delavcev, ki niso zavarovani in si ustvarjajo na njihov račun zasluzke. Potrebna bo odločna kontrola in zaščita takih delavcev. Ta problem bi lahko rešili tako, da bi davčni organi ne naplačevali davka od takih podjetnikov le za določeno število delavcev, kakor to delajo sedaj, marveč bi moral biti vsak delavec poimensko prijavljen in vključen v socialno zavarovanje, delodajalec pa bi moral plačevati zanj socialni prispevek. V zvezi s sprejetjem in pripravljanjem novih uredb za razširitev socialnega zavarovanja na osebe samostojnih poklicev, poudarjajo v krogih socialnih delavcev, da je osnovna značilnost socialnega zavarovanja v Jugoslaviji prav v tem, da gre v vseh panogah po poti vse širšega zajemanja zaščitnih oseb. Ko bo izvedeno zavarovanje oseb samostojnih poklicev, kmetijskih proizvajalcev in mladine, o čemer že razpravljajo, nam bo preostalo le še kratek korak do splošnega zavarovanja vseh prebivalcev, posebno zdravstvenega zavarovanja, ki vse bolj dobiva značaj sistema zaščite vseh prebivalcev FLR Jugoslavije. (Jugopres.)

V soboto, 18. decembra, so v Prešernovem gledališču uprizorili dve enodejanski iz ameriškega življenja: Sartrovo »Obzirno vlačugo« in Saroyanovo »Čiste ljudje«. — Delli je režiral Igor Pastnar, sceno pa je pripravil Niko Matul. — Na sliki: Jelica Slardova in Fr. Trežak et.

